

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

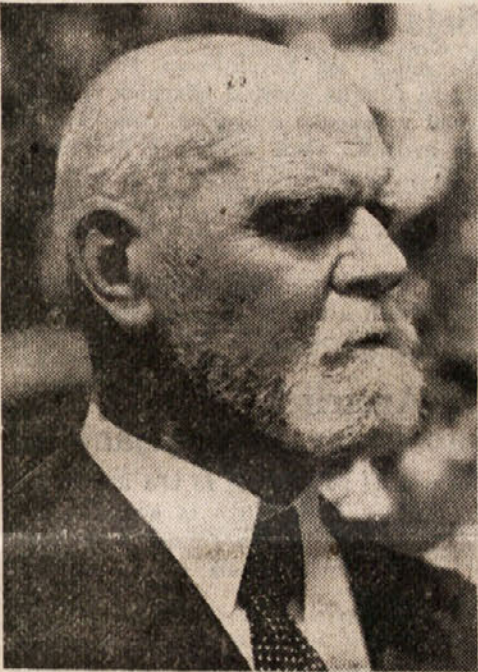
CELOVEC, V SOBOTO, 17. III. 1951

ŠTEV. 21 (390)

Kandidat za predsedniške
volitve dr. Theodor Körner

Theodor Körner se je rodil leta 1873. Ko je absolviral vse svoje šole, se je odločil za vojaško življenje. V prvi svetovni vojni je postal general in šef generalnega štaba prve soške armade.

Po prvi svetovni vojni se je udeleževal v parlamentarni komisiji za vojaštvo, pozneje pa v Zveznem svetu, katerega predsednik je bil nekaj let. Leta 1933, ko so bili nekega dne ilegalni socialisti popisali stene s parolo: „Spet pridemo!“, se je v Körnerjevem stanovanju zglasila policija in ga pozvala, da

naj z vodo in krtačo odstrani napise na stenah. „Moment, prosim“, je Körner policistom mirno odgovoril in stopil v sosedno sobo. Tam je oblekel svojo generalno uniformo, prvič z vsemi svojimi odlikovanji, nato pa stopil pred policiste, rekoč: „Gremo, gospodje!“ Policisti so prvi trenutek osupnili, nato pa mu strumno salutirali in se poslovili.

Leta 1934 je Theodorja Körnerja vrgel v ječo Dollfussov režim, deset let pozneje, leta 1944, pa so ga zaprli nacisti. Toda nobenemu režimu nikoli ni dal niti najmanjše koncesije.

Ko so leta 1945 v dunajskih ulicah divjali še boji in je mesto gorelo, se je Körner podal v mestni magistrat, kjer je bil na prvi seji izvoljen za dunajskega župana. Od tega časa je najpopularnejši Dunajčan, najbrž pa tudi edini župan svetovnega mesta, ki nosi v svojem žepu mesečni tramvajski vozni listek in se ne vozi z luksuznimi avtomobili.

Theodor Körner je prisrčen in ljubezniv mož in kljub svojim 78 letom čil, čvrst in krepak. Poleti in pozimi hodi brez klobuka in plašča. Ne kadi in ne pije in živi kot samec v svojem majhnem preprostem stanovanju. Sploh ga odlikujeta preprostost in skromnost ter prijaznost do vsakogar ne glede na poklic ali stan. Z delavci govori jezik delavcev, z inteligenti pa jezik inteligentov. Z Rusi govori v ruskem jeziku.

Theodor Körner je vseskozi demokrat in spoštuje vse narode kakor svojega lastnega. Spominjamo se še njegovih besed ob odkritju spominske plošče Francetu Prešernu decembra lanskega leta na Dunaju, ko je koruške Slovence direktno pozval, da naj ostanejo zvesti izročilom velikega Prešerna ter zvesti tudi svojemu narodu.

Tak je torej dunajski župan dr. Theodor Körner, ki je kandidat za predstoječe predsedniške volitve.

Trst. — V tovarni za parkete in pohištvo v tržaškem predmestju je izbruhnil požar in uničil približno pet vagonov parketov. Gmotno škodo cenijo na približno 20.000.000 lir. Vzroki požara niso znani. (Tanjug).

Pičli uspehi konference v Parizu

Ves tisk s precejšnjim zanimanjem spremlja razgovore namestnikov ministrov velesil v Parizu, ki naj bi pripravili dnevni red za konferenco zunanjih ministrov. Uspeh, ki so ga doslej dosegli — imeli so že vrsto sej — je precej pičel. Kakor poročajo časopisne agencije, so začeli prvo sejo ljubeznivo nasmejanih obrazov, z vseh naslednjih sej pa so namestniki odhajali precej resni.

Za dnevni red imajo dva predloga, in sicer sovjetskega in skupni predlog treh zahodnih držav. Zahodne države predlagajo razpravo o vzrokih sedanje napetosti v Evropi in o poti, ki naj bi zagotovila boljše odnose med Sovjetsko zvezo in njimi; sklenitev pogodbe z Avstrijo in ustanovitev neodvisne avstrijske države; raziskovanje vzrokov, ki ovirajo ustanovitev nemške neodvisnosti in sklenitev mirovne pogodbe z Nem-

čijo. Sovjetski delegat Gromiko pa je predlagal: izpolnitev določb Potsdamskega sporazuma in razorožitev Nemčije; vprašanje mirovne pogodbe z Nemčijo in umik okupacijskih čet; proučitev položaja v Evropi in zmanjšanje oboroženih sil Amerike, Francije, Velike Britanije in Sovjetske zveze.

Brž ko sta bila sprožena oba predloga za dnevni red konference zunanjih ministrov, ali bolje rečeno predloga o vprašanjih, ki naj bi jih ta konferenca obravnavala, že se je začela dolga razprava, polna bolj ali manj odkritih očitkov. Gromiko je pričel z govori, značilnimi za sovjetsko diplomacijo, in vztrajal pri svojem predlogu. Zahodni predstavniki pa so zatrjevali, da vsebuje njihov predlog tudi vse temeljne misli sovjetskega predloga.

Ves teden so vsak dan obravnavali dnev-

ni red, pa se stvar še vedno ni premaknila z mrtve točke. Gromiko je načeloma privolil, naj bi konferenca zunanjih ministrov obravnavala tudi vprašanje Avstrije, popravil svoj predlog dnevnega reda toliko, da je dodal združitev Nemčije in opustil umik okupacijskih čet iz besedila predloga, hkrati pa tudi zavrnil popravljen izdajo dnevnega reda treh zahodnih držav, ki so jo predložile v ponedeljek na sedmi seji.

Komentarji tiska o konferenci namestnikov zunanjih ministrov so dokaj različni. Nekateri zelo malo verjamejo v uspeh, medtem ko drugi napovedujejo, da bo prišlo do kompromisa v drugem tednu razgovorov. Precej optimistično gledajo na razplet razgovorov tudi francoski diplomatski predstavniki.

Kje je prav za prav glavna razlika obeh predlogov za dnevni red? Sovjetski predlog je v glavnem omejen na nemško vprašanje in ga skuša obravnavati ločeno od drugih vprašanj. Gromiko trdi, da je nemško vprašanje vzrok vse mednarodne napetosti. Zahodni predstavniki pa zatrjujejo, da je zaostritev nemškega vprašanja samo posledica sedanje napetega stanja v svetu, predvsem pa posledica oboroževalne tekme Sovjetske zveze in njenih satelitov.

Značilne so tudi sovjetske spletke okoli vprašanja mirovne pogodbe z Avstrijo. Gromiko je sicer načelno privolil, naj bi konferenca štirih zunanjih ministrov obravnavala tudi to vprašanje, takoj pa je dodal še znano razbijaško zahtevo, da je treba vprašanje mirovne pogodbe z Avstrijo obravnavati hkrati s tržaškim vprašanjem. Sovjetska birokracija očitno računa s tem, da je zopet napočil čas, ko lahko poskuša porabiti del ozemlja, na katerem živi slovenski narod, kot plačilno sredstvo za uresničevanje ciljev svoje imperialistične politike.

Toda to je le drobec, ki lahko ponovno pokaže „načelnost in doslednost“ birokratske imperialistične diplomacije. Če po tednu sej in razprav v Parizu praktično še ni nobenih kolikor toliko pomembnih zaključkov, pač pa precej propagandnih govorov, ni to nič nenavadnega. Neki komentar je rekel o dogodkih preteklega tedna na konferenci namestnikov zunanjih ministrov: „Zdaj otipava drug drugega, raziskujejo, kdo in kje je pripravljen popustiti...“ Naj ima to komentar prav ali ne, vsekakor bi bilo preskrajšanje vnaprej zanikati možnost sporazuma glede dnevnega reda. Gotovo pa je, da je uspeh konference štirih odvisen od tega, ali bodo prišli do veljave resnične težnje po ohranitvi miru.

Razglas ustanoviteljev
neodvisne delavske stranke
Nemčije

Spričo nedavnega „čiščenja“ Komunistične partije Nemčije je izdalo 14 bivših funkcionarjev KP Nemčije, urednikov partijskih glasil, članov tovarniških svetov in mladinskih funkcionarjev razglas na člane in voditelje KP Nemčije, v katerem jih pozivajo, naj vstopijo v neodvisno delavsko stranko Nemčije.

V razglasu je rečeno, da so komunisti Zapadne Nemčije zaradi informbirovske politike partijskega vodstva znova doživeli hud poraz pri občinskih volitvah, ki so bile 25. februarja v 25 mestih Severnega Porenja. Bivši funkcionarji KP Nemčije pozivajo člane Partije, naj se udeležijo ustanovnega kongresa nove delavske stranke, ki bo 24. in 25. marca letos. Proglas so podpisali Josef Schappe, Fischer in drugi ustanovitelji neodvisne delavske stranke Nemčije.

„Bela knjiga“ vlade FLRJ

Pred par dnevi je izšla „Bela knjiga vlade FLRJ“, v kateri so zbrani uradni in drugi dokumenti o napadalnih ukrepih Sovjetske zveze in drugih informbirojskih držav proti Jugoslaviji. V tej knjigi objavljeni dokumenti omogočajo spoznati vzroke in bistvo sedanjih odnosov vlad Sovjetske zveze in vzhodno-evropskih držav do FLRJ, kakor tudi namene njihove politike, naperjene proti neodvisnosti Jugoslavije. Objavljeni dokumenti tudi kažejo, da si je jugoslovanska vlada že od začetka vztrajno prizadevala najti iz nastalega položaja izhod na časten in miroljuben način v korist miru in mednarodnega sodelovanja.

„Bela knjiga“ je razdeljena v dva dela. Prvi del, ki obsega pet poglavij, govori o vseh metodah napadalne politike Sovjetske zveze in drugih vzhodnoevropskih držav proti Jugoslaviji.

V prvem poglavju z naslovom „Politične oblike napadalnega pritiska“ je ugotovljeno, da je začela vlada ZSSR takoj po vzpostavitvi meddržavnih odnosov z Jugoslavijo organizirati vohunsko dejavnost, naperjeno proti socialističnemu redu v Jugoslaviji in proti neodvisnosti jugoslovanskih narodov.

Tako je prišlo do znanih pisem CK VKP(b) in do resolucije Informbiroja, v kateri so državljanje FLRJ odkrito pozivali, naj strmo glavi svojo zakonito vlado in začno državljansko vojno. Prvo poglavje nadalje obravnava vmešavanje v notranje zadeve Jugoslavije s strani ZSSR in ostalih vzhodno-evropskih držav, ki pritiskajo na jugoslovanske narode, da bi povzročili zmedo in jih zastra-

šile, da bi nasilno spremenile sedanje stanje in uresničile nadvlado tuje države nad Jugoslavijo.

V drugem poglavju „Gospodarska napadnost vlade ZSSR in držav Vzhodne Evrope proti FLRJ“ so opisane razne oblike gospodarske napadnosti vlade ZSSR in držav Vzhodne Evrope proti FLRJ.

V tretjem poglavju z naslovom „Neposredna vohunška in teroristična akcija vlad ZSSR in držav Vzhodne Evrope“ je poudarjena značilna oblika vmešavanja vlad teh držav v notranje zadeve Jugoslavije.

V četrtem poglavju „Uporaba vojaške sile na jugoslovanskih mejah kot sredstvo politike napadalnega pritiska“ je poudarjeno, da se totalna „hladna vojna“, ki jo uprizarjajo vlade ZSSR in držav Vzhodne Evrope, zrcali zlasti v njihovem vojaškem pritisku v najrazličnejših oblikah na mejah Jugoslavije.

V petem poglavju „Naponi vlade FLRJ, da bi častno in miroljubno poravnala spor“ je poudarjeno, da je vlada FLRJ že od začetka v številnih notah, poslanih vladam ZSSR in držav Vzhodne Evrope ter z vrsto izjav najodgovornejših državnih predstavnikov, danih tako v Jugoslaviji, kakor tudi pred različnimi mednarodnimi forumi in celo pred Generalno skupščino Združenih narodov, stalno predlagala in izražala svojo pripravljenost, da bi ta spor častno in miroljubno poravnali. Toda vsi ti naponi in prizadevanje jugoslovanske vlade so bili zaman.

V drugem delu „Bela knjige“ je na okrog 450 straneh objavljenih 291 dokumentov in 24 prilog, ki so kakor prvi del, tudi razdeljeni na pet poglavij.

V Francovi Španiji vre

V velikem španskem pristanišču v Barceloni je izbruhnila stavka proti visokim cenam življenjskih potrebščin. Zaradi stavke je ohromelo vse industrijsko življenje. Španski kabinet se je sestel k izredni seji, ki je obravnaval nastali položaj. Med sejo barcelonskega občinskega sveta so množice prebivalstva metale v petrolej namočene zažgane cunje na magistrat. Množica je zažgala tudi nek rešilni avto in zabranila policiji, da bi pogasila ogenj. V preteklem tednu je prebivalstvo v Barceloni bojkotiralo cestne železnice in na ta način demonstriralo proti povišanju vozniških cen.

Španski republikanci so ugotovili, da stavka ni nikako gibanje komunistov, temveč protest celotnega španskega ljudstva proti Francovemu režimu in so se stavke udeležili

pripadniki vseh strank. Splošna stavka 300 tisoč barcelonskih delavcev uživa podporo prebivalstva, ki je ogorčeno zaradi vedno večje draginje.

Policija je izvedla racije v barcelonskem pristanišču in številne aretacije. Po izjavi španskega notranjega ministra je dobila barcelonska policija okrepitve, da bi bila kos položaju. Podobna stavka, do katere je v Španiji prišlo po vzpostavitvi fašističnega režima je izbruhnila 1. maja 1947 v rudarskem področju Bilbao, ki je trajala teden dni in je sodelovalo 250.000 rudarjev.

Washington. — Zvezno razsodišče je obsodilo na smrt portoriškega nacionalista Collaza, ki je skušal izvršiti atentat na predsednika Trumana.

Sovjetska zveza in avstrijska državna pogodba

Pod tem naslovom prinaša beogradska „Borba“ v svoji ponedeljski številki članek, v katerem je med drugim rečeno, da je sovjetska zahteva po istočasni rešitvi tržaškega vprašanja in avstrijske državne pogodbe navedena, katerega namen je ohranitev strateških pozicij SZ v Avstriji ter tudi na Madžarskem in v Romuniji, kjer se nahajajo njene čete baje zaradi zaščite zvez s sovjetsko zasedbeno cono v Avstriji.

V tem trenutku, ko gospodarski in politično-propagandistični pritisk na Jugoslavijo ne bi dosegel zaželjenega uspeha in bi bila sklenjena avstrijska državna pogodba, bi bilo onemogočeno nadaljnjo legalno bivanje sovjetskih čet na Madžarskem in v Romuniji. S tem bi za sovjetske hegemoniste nastale neugodne posledice, prav tako pa bi jim bila otežkočena kontrola nad rožljanjem z orožjem na jugoslovanskih mejah in kontrola nad lojalnostjo Madžarske in Romunije sploh.

„Borba“ dodaja, da je SZ z medsebojno izmenjavo gotovih kontingentov madžarskih in sovjetskih oboroženih sil vsekakor že poskrbela za kontingent domačih čet in hkrati ojačila svojo garnizijo na Madžarskem.

„Borba“ nadalje razlaga pomen, ki ga ima

za SZ okupacija Avstrije zaradi gospodarskega izkoriščanja dežele in pravi, da SZ preko „Uprave sovjetske imovine v Avstriji“ (USIA) ne razpolaga samo z imetjem bivše nacistične vlade in nemških državljanov, temveč tudi z imetjem nasprotnikov nacističnega režima, ki so ga svoječasno nacisti zaplenili. USIA razpolaga z nad 1200 gospodarskimi podjetji, poleg tega pa je ustanovila veliko število novih gospodarskih in trgovskih tvrdk. USIA kontrolira celotno avstrijsko petrolejsko proizvodnjo, rečno plovbo in

v njenih rokah so največja podjetja za proizvodnjo jekla, bakrene žice, žveplene kisline, lokomotiv ter podjetja za izkoriščanje gozdov.

Ob koncu pravi „Borba“, da bi se morala v primeru sklenitve avstrijske državne pogodbe SZ odpovedati vsem tem pozicijam na vojaškem in gospodarskem področju ne samo v Avstriji, temveč tudi v ostalih sosednjih deželah. Zato poskuša sklenitev avstrijske državne pogodbe otežkočiti tudi na konferenci v Parizu.

Delavci kemične industrije dosegli zvišanje mezd

Minuli teden so bila v skoraj vseh avstrijskih podjetjih industrije papirja in celuloze protestna zborovanja in krajše stavke, ker so delodajalci odklonili delavske zahteve po zvišanju mezd.

Kakor poroča dnevni tisk, pa je v torek le prišlo do sporazuma med sindikatom delav-

cev kemične industrije in podjetniki, na podlagi katerega bodo delavcem enotno zvišane meзде za 50 grošev na uro. To zvišanje velja od 1. marca naprej.

Poleg tega so se še sporazumeli, da dobijo delavci za vsakih 48 ur tedenskega dela 4%-ni pribitek na normalno mezdo. Ta pribitek, ki znaša na leto toliko, kolikor dobi delavec za 96 ur dela, ne bo izplačan takoj, temveč ga bodo podjetja shranjevala in ga izplačala vsako leto kot denar za dopust. Prvič morajo ta denar izplačati 1. julija 1951.

Nadalje so hkrati spremenili tudi kolektivno pogodbo za kemično industrijo vse Avstrije in sicer: s 1. marcem 1951 se zvišajo meзде za specialne delavce za 55 grošev na uro, za profesionalce, strokovne in kvalificirane delavce za 50 grošev, za nekvalificirane pomožne delavce in delavce nad starosti 17 let za 45 grošev in za mladino za 40 grošev. Sorazmerno s tem se zviša tudi odškodnina za vaje.

Papir za 25 odstotkov dražji

Na eni strani so delavcem industrije papirja zvišali meзде, na drugi strani pa so takoj za tem zvišali cene za vse vrste papirja za povprečno 25 odst. Podražitev papirja utemeljujejo s tem, da skokoma naraščajo cene lesa. Kakor je rečeno, tudi s to podražitvijo papirja, ki je stopila v veljavo 15. marca 1951, niso kriti vsi stroški. Ker pa izvoz papirja donša trikrat toliko, kakor znaša cena papirju doma, 25 odstotna podražitev zadostuje. Vendar je samo vprašanje, kako dolgo bo to zvišanje zadostovalo. Kakor znano so cene papirja že lani parkrat znatno narasle in vse kaže, da tudi v bodoče ne bo ostalo pri sedanjih cenah.

Jugoslovanska parlamentarna delegacija v Londonu

V soboto je dospela v London na obisk k britanskemu parlamentu jugoslovanska parlamentarna delegacija. Najprej je počastila spomin Karla Marxa in znanega srbskega socialista Dušana Popovića. Vodja delegacije Moša Pijade je položil venec na grob Karla Marxa, Djuro Salaj, predsednik Zveze sindikatov pa na grob Dušana Popovića, ki je pokopan poleg Marxovega groba. Parlamentarci so obiskali galeriji slik in muzejev v Londonu.

Londoni listi pozdravljajo prihod jugoslovanske delegacije v angleško prestolnico in objavljajo slike o njihovem sprejemu. Delegacija se je mudila v Londonu osem dni.

Predsednik britanske vlade Clement Attlee je priredil kosilo na čast jugoslovanske parlamentarne delegacije. Kosila so se udeležili člani jugoslovanske delegacije s predsednikom Prezidijske Ljudske skupščine Mošo Pijadom na čelu. Razen tega sta se kosila udeležila jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Jože Brilej in minister, svetnik jugoslovanskega veleposlaništva Branko Zlatarič. Z britanske strani so se kosila udeležili razen predsednika vlade Attleea člani britanske vlade Noel Backer, Kenneth Jounger, Edith Summerskill in David Bren, dalje Anthoni Eden, namestnik šefa konservativne stranke in bivši zunanji minister Fitzory, Molean, znani funkcionar konservativne stranke in Lloyd George, predsednik liberalne stranke.

Jugoslovanska delegacija je začela uradni del svojega obiska na londonski občini, kjer je jugoslovansko delegacijo pozdravil predsednik Mewis Lawson in ji želel dobrodoščilo. Delegacija je prav tako obiskala monu-

mentalno katedralo Sv. Pavla, kjer so ji pokazali sledove škode, ki je bila povzročena med drugo svetovno vojno in dela za popravilo poškodovanega poslopja.

Val potresnih sunkov v Zapadni Evropi

V Bruslju so preteklo sredo začutili lahek potresni sunek. Tudi v Bonnu so čutili ob 10.48 uri potresni sunek, ki je pretresel predvsem poslopja na levem bregu Rene. Iz južnega dela Holandske so ob istem času javili občutne zemeljske sunki. Nadalje javljajo potresne sunki, ki so trajali kakih 10 minut iz Düsseldorfa, Münstra in Baden-Badna. V mnogih krajih se je že začela hišna oprava majati in ljudje so prestrašeni bežali na ulice. V neki šoli v Euskirchenu je nastala med otroci panika, ko so pričele stene razredov pokati in so zažvenketala okna ter so se rušile peči in prevrnila težka oprava. Neko drugo šolsko poslopje v Euskirchenu je bilo tako poškodovano, da so jo morali izprazniti. Potres so občutili v vsem srednjerejskem ozemlju, v Frankfurtu, Koblenzu, Freiburgu, Wiesbaden, Kasslu, Kölnu in Düsseldorfu.

Observatorij v Parizu je registriral ob 12.15 uri potresne sunki v severni Franciji, tudi v Parizu in predmestjih.

London. — Minuli ponedeljek je novi britanski zunanji minister Herbert Morrison prevzel posle od odstopivšega zunanjega ministra Ernesta Bevena.

Jutri bo izvoljen drugi slovenski parlament

Jutri, dne 18. marca si bo slovenski narod drugič v zgodovini svobodno izvolil svoj Ljudski skupščino — svoj ljudski parlament.

Na številnih in razgibanih predvolivnih zborovanjih si je slovensko ljudstvo izbralo iz svojih vrst najboljše predstavnike, ki ga bodo zastopali v novi Ljudski skupščini. Njen sestav bo tako pester, da bodo zastopani interesi vseh slojev delovnih ljudi. Kandidati so iz najrazličnejših poklicev: najboljši delavci, uradniki, novotari, zadružniki, dobri gospodarstveniki, predstavniki ljudske armade, kulturni delavci in ljudstvu najbolj predane osebnosti iz vrst ljudske inteligence. Bodoči slovenski parlament bo štel 283 poslancev.

Na velikem predvolivnem zborovanju minulo soboto v Ljubljani je govoril nepreglednim množicam slov. ljudski poslanec in zunanji minister Kardelj. Dejal je, da bo nova skupščina poleg izgrajevanja gospodarskih osnov socializma imela predvsem še nalogo, da razširi in poglobi socialistično demokracijo v vseh smereh življenja nove družbe.

Na zaključnem predvolivnem zborovanju v veliki unionski dvorani v Ljubljani je sinoči govoril predsednik LR Slovenije Miha Marinko, danes zvečer ob 20. uri pa bomo njegov govor lahko poslušali preko radia Ljubljana.

Seja zavezniškega sveta

Na zadnji seji Zavezniškega kontrolnega sveta za Avstrijo sovjetski zastopnik ni hotel privoliti v pogodbo o blagovni izmenjavi, ki jo je avstrijska vlada sklenila s Holandsko, češ da se je avstrijska vlada s to pogodbo zavezala, da bo dobavljala Holandiji celulozo, aluminij in les, kar Avstriji sami pri-manjkuje.

To stališče sovjetskega zastopnika spravljajo v zvezo z novimi gospodarskimi zahtevami SZ do Avstrije.

Avstrijsko-poljska gospodarska pogajanja

Na podlagi pogajanj, ki so bila minulo soboto končana med poljsko in avstrijsko gospodarsko delegacijo, bo Poljska v prihodnjih petih mesecih poslala Avstriji 350.000 ton premoga.

Budimpešta. — Budimpeštanska občinska uprava je sklenila, da z 19. marcem t. l. uvede nakaznice za mleko in smetano. Odrasli bodo dobili 2 decilitra mleka dnevno in 1 deciliter smetane tedensko. S tem ukrepom se je racioniranje živil na Madžarskem, ki je doslej zajelo sladkor, moko, mast in milo, še razširilo. (AFP).

Bonn. — Zvezni kancler dr. Adenauer je v torek potrdil, da bo začasno sam prevzel vodstvo zunanjega ministrstva zapadnonemške republike. (Reuter).

Frankfurt. — Dve uvozniki zapadnonemški trdki sta razstavili v posebnem paviljonu na frankfurtskem spomladanskem velesejmu, ki so ga odprli minulo nedeljo, jugoslovanske proizvode in predmete domače obrti. V tem paviljonu so razstavljena jugoslovanska vina, razne vrste žganja, preproge, vezene, filigranska dela in predmeti iz kovane bakra. (Tanjug).

Bonn. — Zaradi pomanjkanja koka obratujejo plavži v Zahodni Nemčiji samo s 70-odstotno zmogljivostjo. Zaradi tega je bila zmanjšana proizvodnja surovega železa v februarju za okrog 100.000 ton v primeri s proizvodnjo v januarju.

POPRAVEK

V zadnji številki y članku „O črncu, ki se ni izvršil svoje naloge“ je tiskarski škrat izpustil v predzadnjem odstavku besedico „so“, tako, da se mora stavek glasniti:

„Taka so dejstva o „katoliškem akademiku“ in so vsa ostala ugibanja v „Volksbote“ in drugih „neodvisnih“ listih gole izmišljotine z istim ciljem, kot zadnji Picejev predlog, da s pogrevanjem šovinizma preprečijo zblizanje med avstrijskim in slovenskim prebivalstvom, torpedirajo razvijajoče se dobre sosedske odnose med Avstrijo in Juglavijo in onemogočijo pomiritev v tem delu sveta.

Jugoslov. narodopisna skupina na Dunaju

Te dneve, od 15. do 18. marca, gostuje na Dunaju jugoslovanska folklorna skupina z narodnimi plesi. Gostovanje na Dunaju bo trajalo štiri dneve in so predvajanja v veliki koncertni dvorani. Skupina, ki šteje 41 članov, nastopa v izvirnih narodnih nošah in z lastnimi orkestri.

Sporod je tako sestavljen, da vsebuje najlepše in najbolj značilne narodne ples iz vseh pokrajin Jugoslavije. Dunajsko gostovanje je uvrščeno v mesece trajajočo turnejo, kjer je nastopala jugoslovanska plesna skupina že v Parizu, Marseillu, Lyonu, Grenoble, Antwerpnu, Curichu, Baselu, Nizzi in končno v Londonu.

Narodni plesi v Jugoslaviji ne pomenijo

samo tako priljubljeni in živahni koločes, ki ga predvajajo s spremljevanjem godalnih instrumentov ali petja, temveč tudi viteške igre, otroške in družabne ples ter humoriistične, mimične in karakteristične ples. Pri koločesu zavzema vodja, ki mora biti v mnogih krajih le moški, posebno choreografsko nalogo. Ta določa prehod iz ene v drugo figuro ter se more od plesalcev popolnoma izločiti. Po večini plesalske skupine ne obstojajo iz poklicnih plesalcev, temveč iz amateurjev, ki jih je danes v Jugoslaviji okoli 50.000.

Po gostovanju na Dunaju bo jugoslovanska folklorna skupina nastopila v Kapfenbergu, Brucku na Muri, Grazu in Celovcu.

Aretacije v Pragi

Prški radio poroča, da je namestnik obrambnega ministra Čepičke, general Raicin, pripadal zarotniški skupini, ki jo je v Brnu zasnoval sekretar stranke Oto Šling. Obrambni minister Čepička je razglasil, da je bil general Raicin razkrinkan kot „vohun“ in pristaš Vladimirja Clementisa ter, da si je nameraval osvojiti oblast v češkoslovaški armadi. Raicina so smatrali za enega izmed najbolj tajinstvenih mož češkoslovaške armade. Pred drugo svetovno vojno je bil desnik in je šele po vojni postal oficir. Po komunistični vstaji leta 1948 je postal kot zanesljiv zaupnik komunistov general in namestnik obrambnega ministra. Toda že pred nekaj časom so v Pragi govorili, do so Raicina aretirali.

V političnih krogih v Pragi krožijo vesti, da so aretirali tudi generala Jožefa Pavla, organizatorja komunistične „delavske milice“, ki je vstajo v februarju leta 1948 omogočila. Generala Pavla dolžijo, da je pripadal Clementisovi skupini. Do aretacije je bil Pavl namestnik notranjega ministra in šef varnostne policije. Domnevajo, da je aretacija generala Pavla v zvezi z aretacijami Raicina in komandanta Moravske, generala Zdeneka Novaka, kakor tudi komandanta čet v Severni Slovaški, generala Širicke, in drugih visokih častnikov.

Poročajo, da so aretirali tudi generalnemu štabu dodeljenega generala Kopolda, ki ga dolžijo veleizdaje. Kobold je svak iz komunistične partije izključene generalne sekretarke Marije Švermove. V neki uradni izjavi komunističnih pripadnikov armade označujejo

Volitve v sindikate javnih nameščencev

Pri volitvah v sindikate javnih nameščencev sta dobili listi socialistične in ljudske stranke skupno 70.900 glasov, lista sindikalne enotnosti, ki ji stoji na čelu informbirojevci, 5.381 glasov, nestrankska lista, na kateri je bila tudi desničarska „Zveza neodvisnih“, pa 1.635 glasov.

Iz teh podatkov se vidi, kako majhen vpliv imajo v sindikatih javnih nameščencev KPÖ in njene skupine.

KOLEDAR

17. marec, sobota: Jedrt.
18. marec, nedelja: Edvard.
19. marec, ponedeljek: Jožef.
20. marec, torek: Aleksandra.

SPOMINSKI DNEVI

17. 3. 1857 — Rojen ustanovitelj biološke kemije, kemik A. N. Bach. — 1921 — Umrli Nikolaj Jegorovič Žerkovski, oče ruske aviacije.
18. 3. 1944 — Skupina Zapadnokoroškega odreda prekine telefonsko zvezo na progi pri Beljaku in med Bistrico v Rožu in Slovenjem Plajberkom. — 1719 — Trst in Reka sta postali svobodni pristanišči. — 1904 — Rojen pesnik Srečko Kosovel.
19. 3. 1809 — Rojen v Ukrajini Nikolaj Vasiljevič Gogolj, avtor „Revizorja“ in „Ženitve“.
20. 3. 1826 — Rojen norveški dramatik Henrik Ibsen. — 1925 — Začetek kmečke vstaje v Bolgariji. — 1944 — Partizanska četa prečkala Dravo, skupno z domačini jih je bilo 29.

ŠT. VID V PODJUNI

Šentvidčani smo se udeležili tudi zborovanja okrajne kmečke zbornice v velikem številu. Pazljivo smo poslušali predavanje prof. dr. Reisingerja o trebljenju in čiščenju sadnega drevja, ki razume sicer suhoparno stvarno podati zanimivo in dovtipno. Sekretar Fauster je povedal, koliko denarja se je razdelilo med kmete v obliki podpor iz Marshallove pomoči za zboljšanje kmetijstva Med našimi kmeti pa vlada glede tega prepričanje, da so nemški deli dežele dobili veliko več, posebno veleposestniki. Urednik „Kärntner Bauer“ je kmete pozval, naj poverdo svoje želje glede vsebine lista. Menda se ni noben oglašil, ker pač nam Slovencem nemški list ne more ustreči, kot bi Nemcem ne mogel slovenski. Nekaj kmetov ima sicer ta list naročen in če ga dva do štirikrat preberejo, šele stuhtajo, kaj piše. Drugim se pa zdi škoda časa po večkrat brati in končno mogoče še napačno razumeti. V stari avstro-ogrske monarhiji so pri nas zaradi tega naročevali „Kmetovalca“ iz Ljubljane in sedaj so „Obvestila naprednih gospodarjev“ precej razširjena.

Mi, Vršani, zapadnega dela se radi ponajamamo, da smo dokaj napredni gospodarji in deloma po pravici. Vemo pa tudi, da je še marsikaj treba, da si zboljšamo naš gospodarski položaj. Ta in oni še nima gnojnične jame in gnojnice se mu brez haska zgublja. Posebno pogrešamo silose. Imamo bolj peščenno zemljo, in radi tega so pridelki sena pičli. Koruza pa da ravno v suhih letih izborno krmo, ker nastavi v toplih letih več storžev in storži bolje dorastejo. Slišimo, da bar prodamo lahko po 3 šilinge, sedaj spomladi celo po 4.40 šilingov. Tudi proso prodajajo po 3 šilinge, jeglički so menda dražji kot je riž. Srečkanom, Priblanom, in drugim poljan-tem zavidamo, da lečo prodajajo po 3 do 4 šilinge. Slišimo, da tudi lan in konoplje lahko drago prodamo in se posebno splača

Po naši zemlji

Izšla bo knjiga „Koroška v borbi“

Ob desetletnici Osvobodilne fronte bo izšla v založbi Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške knjiga „Koroška v borbi“. Narodnoosvobodilna borba je v zgodovini vsega slovenskega naroda med najpomembnejšimi dogodki. Tudi mimo koroških Slovencev ta težka, a slavna doba ni šla brez močnih učinkov. To borbo smo tako ali drugače vsi spremljali in menda bi mogel vsak posameznik kaj povedati iz strašnih časov nacističnega nasilja. Oni, ki so stali neposredno v vrstah borcev proti nacifaizmu ali pa bili prizadeti kot izseljenci in priporniki, morejo kajpada podajati popolnejše podobe tega časa.

„Koroška v borbi“ je zbor takih podob, spominov, slik itd., ki so po večini samo uspele reportaže, zapiski, a so že tako dragocen dokument časa. Knjiga prinaša spomine iz oborožene borbe, iz dela političnih aktivstov na Koroškem, ter opisuje strahote v koncentracijskih taboriščih in trpljenje naših izseljencev, hkrati pa osvetljuje osvobodilno gibanje in razvoj Osvobodilne fronte na Koroškem, toda da v resnici prikazuje vso borbo našega ljudstva in je dokument časa in dokument našega doprinosa v borbi za uničenje nacističnega nasilja.

V knjigi je zbranih le nekaj važnejših opisov, ki so pomembni za veliko dogajanje in prikazujejo junaštvo in brezmejno vdanost in pripravljenost za največje žrtve v korist slovenskega naroda na Koroškem. Vmes pa je še vrsta manjših, globoko človeških dogodkov, katerim so dali pisci občutje poleg opisa resničnosti same.

Ziva in čista beseda borcev in trpinov, njih misli in čustva, njihova pretresenost pred veličastnostjo pa tudi strahoto dogajanja, skrb in bolečina, njihov pogum, njihova borba in neomahljiva vera v bodočnost — vse to je zajeto v to knjigo in spravljeno nam in potomstvu v potrdilo in bodrilo.

Knjiga „Koroška v borbi“ mora v roke

pridelovati lan za na trg. Lanski poskus Vazarja je pokazal, da je siliti krompir bil veliko prej gođen za prodajo in je zaradi tega dosegel boljše ceno, ker je bil kot prvi na trgu. Poskus je pa tudi pokazal, na kar ni mislil nobeden, da je dal ta krompir ne samo zgodnejši, temveč tudi večji pridelek. Isto potrjuje tudi prof. dr. L. M. Kopetz.

Imamo torej še vse polno možnosti za zboljšanje našega gospodarstva, o katerem se je treba skupno pogovoriti, da si skupno izmenjamo svoje izkušnje in si skupno nabavimo semena itd.

vsakega koroškega Slovenca, vsak bo našel v njej kos lastnega doživetja. Cena knjige, ki bo obsegala okoli 250 strani in 20 strani slik na umetnem papirju bo primeroma nizka, znašala bo okoli 30 šilingov.

Vabilo k prednaročilu

V založbi Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške bo izšla knjiga „Koroška v borbi“.

Knjiga bo izšla koncem aprila 1951.

Cena v prednaročilu za knjigo znaša okoli 30 šilingov.

Naročiti jo je treba do 15. aprila 1951.

Po sprejemu spodnje naročilnice, ki jo pošljite na Zvezo bivših partizanov Slovenske Koroške, Celovec, Salmstr. 6, bo Zveza dostavila polpžnico za nakazilo vplačila.

Zveza bivših partizanov
Slovenske Koroške, Celovec,
Salmstrasse 6

NAROČILNICA ZA KNJIGO „KOROŠKA V BORBI“

Naročam (o) od Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške, Celovec, Salmstrasse 6:

... izvodov knjige „Koroška v borbi“ v prednaročilu po določenih pogojih.

Ime	
Poklic	
Naslov	
Datum	
Podpis	

PEČNICA

Dne 5. marca t. l. je v 61. letu svoje starosti umrl pečniški gospod župnik Matevž Wornig. Gospod župnik Wornig je bil rojen 20. septembra pri po domačem Kočilknu v Deščicah. Študiral in z dobrim uspehom je končal gimnazijo v Celovcu in šel nato v bogoslovje. Leta 1914 je postal duhovnik. Služboval je na Prevaljah, na Brdu v Ziljski dolini, V Timenici, V Skočidolu, v Šmarjeti pri Velikovcu, v Glinjah in Pečnici, kjer je umrl. Pokojni gospod župnik je bil sin za-

vednih slovenskih staršev in tak je bil tudi sam vse življenje. Kakor nešteto naših, so nacisti tudi gospoda Worniga preganjali ter se je moral nekaj časa skrivati pred njimi. Leta 1941 so ga zaprli in potem pregnali v Poreče pri Krnskem gradu.

Pogreba se je udeležila velika množica žalnih gostov, med temi 23 duhovnikov. V cerkvi je imel posmrtni govor gospod dekan Košir. Ob grobu so mu govorili v slovo gospodje Čebul, Nagelschmid, Dobernik in cerkveni ključar Arnejc, moški zbor pod vodstvom gospoda Nageleta pa mu je zapel žalostinke.

OTOŽ

Ni še dolgo, kar je bilo v naši vasi prav mnogo dorašajočih deklet. Kar po vrsti jih lahko naštejemo: Pri Hauptmanu Marta in Trezej, pri Moteju Trezi, Mici in Justu, pri Urablu Neži, Johana, Mici in Urška, v gostilni pri Knaflnu pa Nežka edina hčerka. To je bil venček deklet, če so se znašle vse skupaj, tako rekoč kinč otožke vasi. Razumljivo je, da so se za naše dečve zanimali fantje — ženin, jih izbrali in zaporedoma odpeljali. Najprej je Košarjev Hanzej odpeljal Urablovo Nežko na svoj novo postavljeni dom v Krivo Vrbo. Dobro se počuti na novem domu, kjer skrbi za gospodinjstvo in otroka ter ima pridnega in dobrega moža. Motijeva Trezej pa si je mislila, če je tako lepo biti poročena, se hom pa tudi jaz omožila in res se je ter tudi ona prtv dobro počuti. Pa tudi njena sestra Micka je dobro zadela, ko je vzela naslednika pri Moteju, ker je tudi ta skrben in dober mož. In kmalu

Prispevajte v tiskovni sklad

potem se je omožila edina gostilničarjeva hčerka Nežka in sklenila zvezo za življenje z učiteljem. Tako je šlo po vrsti tudi Marta Hauptmanova se je odločila in sledila drugim. Marta je vzela moža, ki je mesar, kjer njej tudi ne bo šlo slabo, ker je Miha razumen mož in zna prijeti za delo, kjer koli je treba. Če bo šlo tako naprej, se bodo kmalu vse poročile, kar je dokaz, da naša dekleta niso kar si bodi in obetajo po svojih telesnih in duševnih vrlinah, da so sposobne za dobre gospodinjke in matere.

Čestitamo vsem in želimo mnogo sreče na življenjski poti!

SMARTNO PRI VELIKOVCU

Na vseučilišču v Grazu je promoviral za doktorja medicine naš domačin Vinko Cikulnik iz zavedne Burgarjeve družine. Iskreno čestitamo!

Ksaver Meško:

NA POLJANI

21. nadaljevanje

Dnevi so bili vroči, večeri topli. V travi nad mlinom, malo strani od ceste so posedali in poležavali v prvem mraku vdovina deca, včasih je prišel za nekaj trenutkov Nande, Vilma in Tinka sta le zrla s hrepenenjem čez dvorišče dol k mlinu, a tja navadno nista smeli, vsaj ko je bil oče doma ne. Sedeli so, ležali napol, odprti ob komolce, in so poslušali Florijana, pripovedujočega iz življenja, ki je bilo za njim in je bilo pisano kakor obleka ciganova; iz knjig, ki so vedele vso modrost in so pripovedovale najčudovitejše historije kot najresničnejšo, neoporečno resnico; iz lastne domišljije, ki je zašla včasih v deželo skoro neverjetnih dogodkov in čudežev, na poti, kamor mu je komaj sledila pamet in domišljija malčkov.

„A kakšna je bila pač ta hiša, striček, ki je imela v nji hudobna čarovnica zaprto mlado princezino?“

Rudolf ni mogel zamisliti dovolj jasno te čudovite hiše; ker če bi bila taka, kakršna je njihova, čemu pa ni ušla nesrečna maljčičina? Skozi okno bi ubežala, če bi bile duri in vrata zaklenjene res neprenehoma. Ali ko

bi stopila čarovnica za hip v kuhinjo in bi pustila duri odklenjena morda tudi vrata na dvorišče, glej, v tistem trenutku bi ušla. Tako naredita včasih on in Gabriel. Ni mogoče tako? ... In okna? Ali so šipe na oknih? Zdrobila bi jih na kosce, ko bi varila starka v kuhinji čarovniške soke, in bi se splazila skozi okno in bi odbežala v gozd. Širne so sicer tiste šume in brez obhvojenih stez; a morda bi ji poslal Bog na pot palčke, z lesčerbami, da ji posvetijo v noči in v temi gozda, morda celo kralja palčkov, čigar zlata in demantna krona gori in se sveti kakor solnce na nebu. Že od daleč bi jih videla med drevjem stoječe v blesku in žaru krone kraljeve, in bi se zatekla k njim zaupljivo in vsa razveseljena.

„Rešite me, moji dobri, blagi!“

Kako bi je ne rešili, ki je tako lepa, tako sladka!

„Kakšna bi naj bila hiša! Saj si vendar lahko misliš, kakšna.“

„Kristus!“

Zasvetilo se je od neba do zemlje, kakor da je švignil Lucifer izpred prestola božjega v globočino peklenko. Odrevenela je starka; na ustih, v mislih ji je zamrl plašni klic;

prevpilo ga je grozno bobnenje, ob katerem je vztrepetala Trata od slemena do tal, noter do najnižjega kamena temeljnega.

V prihodnjem hipu se je začarilo onkraj ceste. Starka je zajela kakor slabotno dete, utrujeno od ihtenja, napol onemelo od strahu. A dvignila se je s silo in je zbrala vse moči.

„Gori! Pomagajte, ljudje božji!“

Zganilo se je v sobi dekel, zašumelo je v vrših viharjev. Naglo so se odprla vrata hleva, na dvorišču je zazvenel med šumenjem lipe in topolov, krepki glas Nandetov:

„Ogenj! Hitite!“

Nagli koraki čez dvorišče, izgubljaajoči se v viharju. Prvi je hitel Nande, fant, a močan odločen mož v očigled nevarnosti, za njim Tone in Joža, naslednik Andrejev. Preko na oesto, na dvorišče Tratinu je lil svetel sijaj mogočne baklje: gorela je že vsa pricestna streha hiše Dolinarjeve.

„Pomagajte! Mrtev je!“

Za hip so postali vsi, Joža, Tone in Nande. Pred pragom, da so se sipale iskre na njo, je klečala Dolinarca, sklonjena nad temno postavo, ležečo na zemlji.

„Kaj je?“

Hripav je bil glas Nandetov, tiha groza je vpila iz njega.

„Strela ga je ubila. V istem hipu je stopil na prag.“

Globlje se je sklonila žena, ihteča in drhteča, tesneje se je privila brezčutnemu tru-

plu. Ni pogledala na hišo, gor na streho, plamtečo visoko kakor grmada, pripravljena za pogreb mogočnega indskega vladarja. Ni slišala, kako je prasketalo nad njo, kako je ječalo in pokalo ... Kaj ji je zdaj hiša in čemu, ko leži pred njo mrtva sreča hiše! Kaj ji bo od danes naprej, ko leži pred njo brez moči, ki jo je podpiral s svojo močjo, iz vdanosti in iz ljubezni izvirajočo!

Joža, štiridesetleten, majhen, a širokopleč mož, se je sklonil k Dolinarju in k ženi.

„Stran, Dora! — Ne, vstani! Tukaj zgorita oba ... Primita, fanta. V mlin!“

Dvignili so mrliča. Groza in sila trenutka ji je dajala moči, da so skoro hiteli z njim proti mlinu. Za njimi se je opotekala vdova kakor omamljena od preobilno zavžite pijače, jecajoča kakor dete, ostavljena samo v temi, plakajoče poltiho, ker ga je strah lastnega glasu.

Vseposvods se je budilo življenje. Iz gornje vasi so hiteli ljudje z vedrami in s škafi. Gibala se je pač množica rok; a niso imeli brizgalnice, in ogenj je pojmal le polagoma.

Ko se je odprlo nad dolino oko božje, svetlo jutro, je bila hiša Dolinarjeva razvalina, tleča še in se kadeča. Gospodar je snival v mlinu večni sen, ne meneč se za pogorišče, ne za ženo, sedečo sključeno, z osteklenelimi, polmrtvimi očmi ob njem.

Zunaj na cesti pa so stale sestre iz redi

Svojevrsna sožitja v živalstvu

Da žive mravlje in čebele v velikih družinah, se nam zdi povsem razumljivo. Oboje so potomke ene in iste matice in morajo ostati skupaj, ker bi izven družine morale delavke, matica ali troji prej ali slej poginiti.

Prav tako so nam razumljive pisane črede ceber in nojev, ki se pasejo po afriških stepah. Take črede so v stepah bolj varne pred sovražniki, če ne opazijo nevarnosti noji s svojimi izbornimi očmi, jo zavohajo cebre kot odlični vonjači.

Toda v živalstvu imamo še vse drugačne združbe, prava sožitja, kjer se je povežalo na življenje in smrt dvoje silno različnih bitij.

Pogledali bomo v morje, v zibel življenja. Tu so vznikla prva živa bitja in se po dolgih milijonih in milijonih let tu razvila do neverjetne pestrosti. V morju žive tudi prelepe morske vetrnice. Če jih od daleč opazujemo, se nam res zdi, da so to cvetovi s številnimi belimi, rdečimi ali rumenimi lističi, ki se nežno udajajo gibanju morske vode. Ko sem bil pred leti v nekem večjem akvariju, se je prav pred bazenom, kjer so bile številne vetrnice, razvila silno živahna debata. Eni so trdili, da je to res cvetje, drugi pa so jih ogorčeno pobijali, češ da so to živali. Res, prave živali so, le njihova zunanost je drugačna, kot smo je navajeni. Nimajo glave, ne repa, le valjasto telo, ki je s spodnjim delom prisedano na podlago, na zgornjem pa so usta in okrog njih venec dolgih, silno krčljivih lovk. Pod to navidez nedolžno, cvetju podobno obliko pa se skriva nevaren ropar, oborožen z milijoni in milijoni drobnih mešičkov, napojenih s strupeno tekočino. Predvsem so lovke polne tega kemičnega orožja — ožigalk. Kakor hitro se vetrnici približa kaka ribica ali rakec, prične proti njemu iztezati lovke, in kakor hitro se ga dotakne, se iz sto in sto ožigalk bliskovito sprožijo v plen votle, s strupom napolnjene nitke. Vetrnice na ta način manjšajo živali omotijo ali jih pa celo usmrte. Jasno je, da se takih kot koprive žgočih živali vsakdo izogiblje. Toda kdor bi mogel z njimi živeti v sožitju, bi tudi njemu ne bilo slabo, tudi on bi bil bolj varen pred sovražniki.

In res vidimo čudaške rake samotarce, ki so z njimi sklenili trajno zvezo. Samotarci so posebneži med raki. Svoj mehki zadek skrivajo v polževi hišici in z njo hodijo po morskem dnu. Na to hišico pa si nekateri samotarci tako radi natovorijo družice — lepe, toda nevarne morske vetrnice in jih prevažajo s seboj. Nekateri samotarci sploh ne morejo biti brez njih in tudi nekatere vetrnice so se že tako navadile na rake, da brez njih shirajo. Drug brez drugega ne morejo več živeti. Nekateri samotarci prevažajo s seboj samo eno cvetko — morsko vetrnico, drugi jih pa naložijo tudi po osem na svoja trda pleča — prav za prav na polževo hišico, v kateri tičijo. Seveda ne moremo misliti, da te družice preveč obremenjujejo raka, saj je njih telo v glavnem le iz vode in so le malo težje od nje; res, tako hitro sa-

motarec ne more hoditi, toda saj mu sedaj ni treba hiteti niti bežati, saj nosi s seboj živo orožje. Če bi samotarec vetrnice odstranili, si postal mimogrede plen raznih roparjev. Toda tudi vetrnice imajo koristi od samotarca; brez truda se prevažajo po prostih morskimi tratah in prehajajo vedno v svežo vodo, in ko se rak gosti s plenom, mu nekaj drobcev tudi odpade in te pojedjo vetrnice. Tako imata drug od drugega koristi. To je res pravo sožitje, in težko je reči, kdo je komu bolj potreben, oziroma kdo ima koga rajši. Le pogledimo!

Ko rak raste, mu postane polževa hišica pretesna in si mora poiskati novo večje stanovanje. Ko se je vselil v novo stanovanje, nikakor ne pozabi na svojo spremljevalko. Počasi se ji približa in jo začne prav na lahko božati — seveda kolikor pač more s svojimi trdimi kleščami — najprej na zgornjem delu, potem pa mu drsijo klešče vedno bolj proti spodnjemu delu valjastega telesa — in vetrnica se odlepi od podlage. Rak jo objame in si jo posadi na hišico. Včasih pa vetrnica sama zleze k njemu, oziroma na njegovo hišico.

Prireditve

Slovenska prosvetna zveza naznanja
VABILO

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v St. Vidu v Podjuni bo priredilo v nedeljo, dne 18. marca 1951 ob 14.30 uri pri Voglu igro:

„Zadnji vitez Reberčan“

Nastopil bo tudi domači pevski zbor.
Iskreno vabimo!

Slovenska kmečka zveza naznanja:
GOSPODINJSKO-KUHARSKI TEČAJ V ST. ILJU
vabi na zaključno prireditve
ki bo v nedeljo, dne 18. marca 1951 pri Lederhasu

Na dnevnem redu:

1. Od 9. do 18. ure zvečer:
Razstava kuharskih izdelkov.
2. Ob 14.30 uri: Prireditve:
Igra „Begunka“, petje in recitacije.

Vabimo k številni udeležbi!

Slovenska prosvetna zveza naznanja
Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobri vasi vabi na igro

„RAZVALINA ŽIVLJENJA“

ki bo v nedeljo, 18. marca 1951, ob 14.30 uri v Narodnem domu.

Nastopili bodo tudi mladi tamburaši.
Prireditve bo združena s proslavo pisatelja F. S. Finžgarja.

K številni udeležbi vabi

Odbor.

Slovenska prosvetna zveza naznanja
Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi bo priredilo v nedeljo, dne 18. marca 1951 ob 14. uri v gostilni pri Plajerju

igro

„DESETI BRAT“

Nastopili bodo tudi pevci!
K številni udeležbi vabimo!

Odbor

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

v nedeljo, 18. marca: 9.35 Muzikalni nedeljski sprehod;
v ponedeljek, 19. marca: 10.45 Vsakemu svoje — glasba, 11.45 Za podeželsko ljudstvo, 17.10 Popoldanski koncert, 20.15 Veder poljuden večer;
v torek, 20. marca: 10.45 Vesel dopoldne 16.30 Kaj zanima že večje otroke, 17.10 Popoldanski koncert;
v sredo, 21. marca: 11.45 Za podeželsko ljudstvo, 12.00 Opoldanski koncert, 17.10 Popoldanski koncert;

RADIO SLOVENIJA

sobota, 17. marca: 6.10 Jutranji koncert, 12.40 Zabavna glasba, 14.40 Pesmi narodov Jugoslavije, poje vokalni kvintet „Niko Tritoj“, 18.30 Oddaja za pionirje, 20.50 Vesele večer, 22.30 Za ples in razvedrilo;
nedelja, 18. marca: 11.30 Oddaja za zamejstvo, 12.40 Zabavna glasba, 13.00 Pol ure za pionirje in cicibane, 13.30 Zeleli ste — poslušajte! 17.00 Kaj so najraje plesali naši očetje, 18.30 Vedre melodije, 20.30 Odlomki iz opere „Deseti brat“, 21.00 Deset let naše revolucije, 21.20 Partizanske pesmi;
ponedeljek, 19. marca: 5.25 Slovenske narodne pesmi, 12.40 Zabavna glasba, 14.30 Kulturni pregled, 18.40 Poje ženski oktet ljubljanske opere pod vodstvom Jožeta Hanca;
torek, 20. marca: 6.10 Zabaven jutranji spored, vmes gospodarski nasveti, 10.30 Solska ura za osnovne šole, 12.00 Slovenska narodna in umetna glasba, 15.30 Solska ura za osnovne šole, 18.40 Kulturni pregled.

TRŽNO POROČILO

V šetrtek, 15. marca so na celovškem trgu v prvih dopoldanskih urah prodajali: krompir kg šil. 0.70, rdeča pesa kg šil. 1.50 do 1.80, korenje kg šil. 2.— do 2.50, zelena, peteršil, por kg šil. 2.80 do 3.—, redkev kg šil. 2.— do 2.60, hren kg šil. 8.—, čebula kg šil. 2.40 — 2.80, šalotka kg šil. 4.—, česen kg šil. 9.—, zelje kg šil. 1.20 do 1.50, ohrovt kg šil. 3.0, kislo zelje kg šil. 2.— do 2.40, kislja repa kg šil. 1.60, jabolka, odbrane sorte kg šil. 2.30 do 2.50, jabolka I. vrste kg šil. 2.— do 2.20, jabolka II. vrste kg šil. 1.50 do 1.80, jabolka III. vrste kg šil. 1.— do 1.40, suhe hruške kg šil. 4.—, ajdova moka kg šil. 3.— do 3.50, koruzna moka kg šil. 2.80, mak kg šil. 14.—, pšeno kg šil. 6.— do 6.50, fižol kg šil. 2.— do 3.50, kurja krma kg šil. 1.80 do 2.80, orehi kg šil. 10.—, gozdni med kg šil. 28.—, ajdov med kg šil. 22.—, skuta kg šil. 6.—, prekajena svinjina kg šil. 22.— do 34.— jajca komad šil. 0.80 do 0.90.

KINO PREDSTAVE

ST. JAKOB V ROŽU

v soboto, 17. in v nedeljo, 18. marca:
„Morgen ist alles besser“

VRBA

v nedeljo, 18. marca
„Das doppelte Lottchen“
v ponedeljek, 19. marca
„Konflikt“
v sredo, 21. in v četrtek, 22. marca
„Melodie des Herzens“

VELIKOVEC

v soboto, 17. in v nedeljo, 18. marca
„Der Goldene Salamander“
v nedeljo, 18. marca ob 14.00 in 16.00 uri
„Dornröschen“
v ponedeljek, 19. in v torek, 20. marca:
„Der heilige Vinzenz“
v sredo, 21. in v četrtek, 22. marca
„Abenteuer im Engadin“

BOROVLE

v soboto, 17. do ponedeljka, 19. marca:
„Die Königin vom Broadway“
v sredo, 21. in v četrtek, 22. marca
„Sträfling 3312“

ZELEZNA KAPLA

v soboto, 17. in v nedeljo, 18. marca
„Lassie komm zurück“
v torek, 20. in v sredo, 21. marca
„Der Geheimpolizist“

Naznanjam otvoritev čevljarske delavnice in se priporočam cenjenemu prebivalstvu. Izdelujem čevlje vseh vrst. Popravila po ugodnih cenah.

Viktor Bevc

čevljar

Celovec, Getreidegasse 1.

Vesele velikonočne praznike žel vsem cenjenim odjemalcem

Radio in elektro-trgovina

Hans Kreutz

Celovec, Kramergasse 11. Tel. 21-73

velikanov in so zrlle z mrzlimi, brezčutnimi očmi na žalostno svoje delo...

Dolinarja so izročili zemlji.

S pokopališča sta se vračala dva siromaka, dve žalostni, samotni srci, revni in trpeči, da bi se usmilil še grob, če bi smel: Dolinarca in Ivana.

„Kaj sedaj?“

Ze prejšnji večer, ko je prišel Ivan, in sta si pogledala prvikrat v oči, sta čitala drugi drugemu v očeh in v mislih isto vprašanje:

„In kaj sedaj?“

A izgovorila ga nista. Ni bilo časa, in bala sta se oba. Ker grenak je pogled v temno, žalostno prihodnost. A ko sta ostala po pogrebu sama, stopila skrb tesno k njima in je potrkala glasno na srce:

„Kaj pa sedaj?“

Ni sta izgovorila še težke besede o prihodnosti, kar je prišel iz cerkve mladi župnik in je pristopil, samotni k samotnima.

„Pojdeta z menoj?“

Prijazno je bilo povabilo, sočuten pogled. Globoko je moralo biti srce, ki je zrl iz oči, in bogato dovolj, da deli dobrote, tolažbo in blagoslov povsodi in v izobilju.

Ko sta se poslavljala uro pozneje od župnika, je bilo sklenjeno: Ivan se vrne do konca šolskega leta v mesto. Mati pripravlja medtem s pomočjo dobrih src potrebno za zidanje. Jeseni pa se Ivan ne vrne več v šolo, ampak prevzame dom.

Tako je prišla usoda Ivana z močno in trdo roko in ga je vrgla s poti, ki mu je bila draga in jo je ljubil, in ga je postavila na povsem drugo, nasprotno. Te ni ljubil, pa tudi sovražil ne. A velika in močna je bila ljubezen mladega njegovega srca do žene, ki hodi po ti poti. Dolžnost tirja, da jo spremlja od sedaj zvesto na samotni njeni poti, ji pomore, ko bo utrujena od bremena življenja in skrb, jo podpre, ko bo omagovala pod trpljenjem, pod revščino in pod težo let.

Velika je bila njegova ljubezen do matere. In ljubezen premaga vse, daruje vse, zrtvuje vse. Ljubezen zmaga vse v vse veke...

Zgodilo se je, kakor je bilo sklenjeno: Ivan je ostal jeseni, ko se je vračal Vendelin v mesto, v vasi, pri materi, ki je našla zavetišče pri starem mlinarju Matiji; ker hiša Dolinarjeva je bila razrušena do tal — čakalo je pogorišče, da se dvigne na njem nov dom, lepši in ponosnejši. Srečnejši? Nesrečnejši? Tema je ovila težko, usodno to vprašanje.

V poznejših letih, ko je bil že vtrjen v svojemu domu in je stal ponosen na domači, lastni grudi, se je spominjal Ivan čestokrat onega časa in je priznaval sam sebi in ni zakrival tudi drugim: „Bili so težki dnevi!“

Ker kaj je težjega na svetu, nego dati slovo lepim sanjam, ki jih je sanjalo srce leta in leta v mameči sladkosti! Kaj je težjega v življenju, nego odpovedati se upanju na le-

po in jasno, morda celo blestečo prihodnost! Odpirajo se že vrata, zre že od daleč začudeno oko prve žarke čudovite lepote, kraljujoče za skrivnostnimi onimi vrati kakor na prestolu nebeskem; a nenadoma, glej, zapre sovražna roka pot in vrata, hipoma umre vsa prelestna sanjska lepota, umre vse sladko upanje v vzradoščenem srcu.

Kje je srce, ki bi ne vzdrljelo od boli v takem hipu?

Nekaj knjig je prodal, ko se je napravljal ob koncu šolskega leta domov, nekaj jih je vzal s seboj v domačo vas.

„Te me vežejo s preteklostjo. Spomnijo me včasih lepih dni in tolažba mi bodo ob težkih urah, ob trudapolnih, skrbi bogatih časih.“

Od znanega starejšega dijaka je kupil celo nekaj slovenskih pesnikov, in pisateljev. „Tako mi duša morda vendar ne umre povsem od pomanjkanja in od suše.“

Tako se je vrnil. In komaj je stal na rodni grudi, se je otresel s silo vse malodušnosti, vse sanjave mehko, in je stopil krepko in odločno na novo pot. Ker videl je: ni samo zaradi njega — preživel bi se tudi v svetu, v tujini — zaradi matere pred vsem. Iz ljubezni do reve!

In ljubezen vse zmaga!

II.

Kam ste mi jih djali? Kdaj mi jih vrnete?“

Kovačica je upala in je čakala.

„Jaz sem jih rodila in sem jih vzgojila z lastno krvjo. Ne morejo mi umoriti vseh.“

Čakalo je srce, iskale so oči. Strmela je čestokrat dol po cesti, ob vsakem vremenu, kadar se je porodilo pač hrepenenje, ob solnčnem, smejočem se dnevu, da si je morala senčiti oči, ker jih je slepila preobilna svetloba, razlivajoča se v kipečih valovih z neba in po dolini, ob snegu, ko je drgetala mrza, ob dežju, da se ji je pilepljala na odvetelo telo tanka, obnošena obleka.

„Kje sta, ljubljena? Ali sem se pregrešila nad vama s težkim, neodpušljivim grehom, da se ne vrnete? Odpustita, kakor odpusča Bog, in pridita! Glejta, čakam... Ali sta se pregrešila vidva v tujini nad Bogom in nad menoj in se ne upata vrniti? Glejta, Bog je usmiljen, in jaz — odpusčam vse... Pridita, ker jaz hrepenim...“

Hodili so pač ljudje mimo, znanci in neznanzi, domačini in tujci, prijazi in neprijazi, le pričakovanih z bolestjo in ljubeznijo ni bilo od nikoder.

Velika je bila ljubezen, veliko hrepenenje, velika žalost. In nikjer ni bilo groba, ki bi zagrebla v njega svojo bol. Le ko je šla gor k cerkvi in je preklečala po ure pred žalostno Materjo božjo, je zrla mirneje oko, se je potolažila za hip duša.

Poletje se je nagnilo že v drugo polovico. Mož, kovač, je pil, divjal in klet. A Meta je molčala, molila, upala in čakala. (Dalje)